

Om Gjøvik & Toten Astronomiske Forening

Historisk tilbakeblikk

Mot slutten av 70-tallet var en liten gruppe amatørastrofysikere samlet på Gjøvik for å observere stjernehimmelen og diskutere felles interesser innen astronomi. Etter hvert ble man enige om å danne en forening som kunne ivareta amatørastrofysikernes interesser i regionen og *Gjøvik & Toten Astronomiske Forening* ble deretter stiftet i april 1980. I dag teller foreningen i overkant av 50 medlemmer i alle aldre.

Observatoriet på Hågård

Under hele 80-tallet ble teleskoper tilhørende foreningens medlemmer benyttet til observasjoner. Etter hvert som interessen for foreningen vokste ble det klart at man trengte et fast sted å møtes med mulighet for å bygge opp et

permanent observatorium. Et av foreningens medlemmer hadde funnet et passende sted. Grunneier ble kontaktet og leieavtale inngått. Sommeren 1990 startet byggingen av Hågård Astronomiske Observatorium. Samtidig med at byggearbeidene startet, arbeidet vi med å skaffe tilveie et passende optisk instrument. Foreningen var heldig og fikk tak i et brukt 10 tommer f/6 Newton speilteleskop bygget av tidligere formann i Lillehammer Astronomiske Forening, Jacob Lingås. Teleskopet ble tilført hjemmelaget datastyring og søkeautomatikk med assistanse fra vår venneforening, Deep Sky Exploration i Vestfold. Nytt drivverk med mekanikk ble laget med hjelp fra Raufoss Ammunisjonsfabrikker. Det hele ble montert og tilpasset av to dyktige ildsjeler i

foreningen. Teleskopet ble deretter montert i "tårnet" som har motorisert kuppel som dreies i takt med teleskopet. Vi gikk også til anskaffelse av et svært lysfølsomt CCD kamera i 1994. Med dette har vi foretatt lysmålinger av f. eks novaer og kometer, og rapportert disse inn til videre bruk i forskningen. Vi har også observert eksotiske

"gammaglimt" fra Hågård med CCD kameraet. Med dette er observatoriet blitt ett av tre offisielle observatorier i Norge med IAU (International Astronomical Union) kode 206. I 2005 ble det dannet et spleiselag for å samle midler til et brukt 16 tommer Schmidt-Cassegrain teleskop til erstatning for Newton reflektoren. Med dette kan vi se enda svakere objekter, som ligger enda lenger ut i Universet.

Observatoriet har gitt fantastiske observasjons- og undervisningsmuligheter også for publikum. Foruten tårnet, med den karakteristiske kuppelen, ble det også innredet en varmestue samt teknisk rom for elektronikk og utstyr. Foreningens nye "storstue" kunne tas i bruk i 1993. Observatoriet har vært i flittig bruk, med alt fra omvisning for besøkende, undervisning av skoleklasser, og til observasjon av nye objekter på himmelen for spesielt interesserte.

I de senere år er observatoriet utvidet med et 30 kvadratmeter stort undervisningsrom som benyttes bl.a. til visning av astroprogrammer og foredrag for små og store besøksgrupper som foreninger og skoleklasser. Dette "nybygget" ble oppført på dugnad, som det opprinnelige bygget. Byggeaktivitetene har vært finansiert fra mange forskjellige kilder, alt fra bingoinntekter, skruepakking, lotteri, og til trofast støtte fra Vestre Toten kommune og bank. Nybygget ble åpnet i det Internasjonale Astronomiåret 2009.

Aktiviteter i foreningen

Hver måned avholdes medlemsmøter der det i tillegg til observasjoner og astrofotografering, holdes interessante astroforedrag av foreningens faglige ekspertise. Mange av medlemmene er opptatt av fotografering av stjernehimmelen, og med dagens digitalkameraer har dette blitt dramatisk mye enklere. Noen bildeeksempler er vist her.

Foreningen er aktiv på formidlingsarbeid blant skoleelever (i første rekke 4. og 8. trinn i grunnskolen) og andre grupper, enten på observatoriet eller rundt omkring på distriktets skoler. En av de viktigste målsettinger for Gjøvik og Toten Astronomiske Forening er å formidle astronomi i distriktet, og særlig blant de unge. Vi har vår egen nettside: <http://gotaf.net/> der du finner informasjon om medlemskap, aktiviteter i foreningen og om astronomi generelt. Vi utgir også medlemsbladet AstroRapport i samarbeid med andre foreninger.

